

Kondor Katalin: Hivatás-felejtés – gondolatok az értelmiségr?l

2023 november 09. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

2

Átlag: 2 (1 szavazat)

Mérték

A nagy kérdés az, hogy vajon hallgatunk-e a bölcsekre?

Mindnyájan jól tudjuk, hogy minden kornak megvoltak és ma is megvannak a maga géniuszai, bölcsei, jeles gondolkodói, akik kell?en okosak és tájékozottak voltak-vannak ahhoz, hogy segítsenek nekünk eligazodni a világ, az élet útveszt?iben. Sok száz év tapasztalata van – leírt formában – a birtokunkban, ám a nagy kérdés az, hogy vajon hallgatunk-e a bölcsekre? Avagy emlékezünk-e azokra, akik nem is oly rég el?revetítették, mondhatjuk, megjósolták mindazt, ami reánk vár a történelem egyre zavarosabb képet mutató színpadán? Én úgy látom, nemigen figyeltünk és figyelünk rájuk. Ez az egyszer? megállapítás végérvényesen akkor fogant meg bennem, amikor kezembe került a Délvidéken él? kiváló orvos-író, valamint jeles közéleti ember, Gubás Jen? néhány könyve, melyek egyikében az értelmiség és az erkölcs viszonyáról ír, Értelmiségi vártán címmel.

Természetesen els?sorban a határainkon túl él? magyar kisebbség szemüvegén keresztül láttatja azokat a gondokat, melyek amúgy bármelyik nemzet, de ha a magyarok lakta területekre gondolunk, akkor inkább úgy fogalmazhatunk, hogy bármelyik magyar ember életét befolyásolják. Gubás Jen? azt állítja, hogy a folyton – és nagy sebességgel – változó világ ránk gyakorolt hatásainak alakításában jelent?s szerepe van az értelmiségnek, hiszen e réteg példát mutathat és befolyásolhatja a politikai és társadalmi változásokat. Ugyanakkor arra is figyelmeztet, hogy a határainkon kívülre szorult magyar értelmiség életében a kisebbségi sors mély sérüléseket okozott, amelyek sok esetben meggátolják az erkölcsös magatartást, a tudatos nemzetvállalást, a nemzetért való bátor kiállást, de legf?képpen az összefogásnak a szükségességét. Ezért az összefogás szükségességét sajnos nem mindenki értette meg. E kijelentéssel csak annyiban vitatkoznék, hogy a határainkon kívülre szorult magyar értelmiség kisebbségi sorsa a határokon belül él?k számára is sérüléseket okozott és okoz mindmáig, beleértve az erkölcsös magatartás esetenkénti hiányát is az elszakított nemzetrészekkel kapcsolatban. Persze nyilván kisebb mértékben, mint a határainkon kívül él?kére.

Bizonyára a magyarországi értelmiség is jól emlékszik arra, hogy számos konferencián, de persze könyvekben is sokan és sokszor elmondták, leírták, mit tartanak a magyar értelmiség feladatának. Aligha tévedek, ha azt mondom, nem nagy sikerrel. Ha kell?en költ?i akarnék lenni, nem hullott igazán termékeny talajra a számos megfontolandó gondolat. Magam úgy gondolom, ezt a vitát mindig s nagy h?fokon életben kellene tartani, például ezzel segítséget adni „teszem azt” egy éppen frissen hivatalba lép? kultuszminiszternek. Egy rövid újságcikkben e faladatra sajnos csak halványan lehet emlékeztetni, viszont valahogyan el kellene érni, hogy ez a „konzultáció” létrejöjjön. S nem csak a kiválasztottak kiváltságaként. Már csak azért is, mert a kiváló elmék gondolatainak teret kell biztosítani, s nagyon kell igyekezni, hogy a felejtés homályában ne vesszenek el. Elveszett már épp elég az okos gondolatokból, a mez?gazdaság tudorainak meglátásaitól az oktatással kapcsolatos újításokig, ám ezek többségét bölcs hallgatással fogadták azok, akiknek megfontolásra javasolták. Színre lépett a felejtés.

Nos, Gubás Jen? az értelmiség f? feladatának azt tartja, hogy sikerre vigye a min?ség forradalmát. Sejtem, hogy e mondatot olvasva sokan azt kérdezik, mit jelent a min?ség? Nos, erre azt javasolnám, akit a téma érdekel, az olvassa el Gubás említett könyvét. Mindenesetre az oktatás, az iskolarendszer színvonalának emelése, az értelmiség vonzóerejének er?sítése, erkölcsi tartása igencsak szükséges ahhoz, hogy a min?ség forradalma elkezd?djön. Ehhez pedig – odaát a Délvidéken, no meg ideát Magyarországon is – az szükséges, hogy az értelmiség szerepe meger?södjön. Pontosabban, hogy hallgassanak rájuk. S nem csak a liblingekre.

Érdemes és érdekes volna megkérdezni a magyar értelmiséget, gondolataik közül hullott-e valamelyik termékeny talajra, hogy kell?en költ?i legyek. Azt hiszem, nem lenne túl biztató a válasz. A tisztelt olvasóra bízom, hogy az alább következ? meglátások – melyek a magyar értelmiség hivatásáról szólnak, s neves gondolkodóktól származnak – megvalósultak-e? Ugyanis egy olyan könyvb?l idézek, mely A magyar értelmiség hivatása címmel jelent meg 1997-ben, néhai ifj. Fasang Árpád szerkesztésében, s csaknem százan írták le gondolataikat a magyar értelmiség hivatásáról.

Nos, kezdem a szerkeszt? véleményével: „Ki az értelmiségi? Az én olvasatomban: a módszeresen figyel?, kérdez?, keres?, rendszerez?, értékel?, az igazságot kutató, s ha kell, azért szenvedést is vállaló ember…”

Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató: „A gondolkodó, felel?sséget érz? értelmiségi ma szembesül az ország népének rossz lelkiállapotával. (…) Azokra a közismert adatokra hivatkozom, amelyek szerint nemzetközi összehasonlításba élen állunk az er?szakos halálozás, az öngyilkosság, a közúti balesetek, a rákos megbetegedések, a szív- és érrendszeri megbetegedések, a lelki zavarok okozta munkaképtelenség és sok más, nap mint nap észlelhet?, rossz emberi kapcsolatokról árulkodó baj területén. A felsorolt bajok nem genetikai,

öröklött okokra, sajátos földrajzi helyzetre vagy elégtelen iskolai végzettségre vezethet?k vissza, hanem általános szorongásra, a kis és nagyobb közösségek, emberi kapcsolatrendszerek hiányára, az önbecsülés, a történeti és erkölcsi értékek tudatos lejáratására és elvesztésére. Nem utolsó sorban érzelmi m?veletlenségre. Az érzelmi m?veltség ugyanis ezeket a kihívásokat, azaz az idegrendszerét romboló indulatait kezelheti, megszelídítheti, feldolgoztathatja. (…) A szorongást minden diktatúra fel akarja kelteni az emberekben, hogy a szorongó embert a saját céljaira formálhassa. (…) Az értelmiségnek azzal kellene foglalkoznia, hogy a súlyos gazdasági helyzetben lév? ország lakosságának adja vissza az életkedvét a kultúra áldásainak segítségével."

Nos, b?séggel idézhetnénk a huszonhat évvel ezel?tt megjelent kötet számos szerz?jét?l, nagyszer? gondolataik azt bizonyítják és azt „üzenik", az értelmiség szerepér?l, hivatásáról érdemes és kell is folyamatos vitát rendezni, határainkon túliakkal és belüliekkel egyaránt. Mert ez a szerep bizony örök. Örök kell legyen. Bízva és reménykedve abban, hogy ezzel a min?séget szolgálja mindenki, aki érzi és tudja, miért is kell állnia az „értelmiségi vártán". Akkor is, ha tudván tudja, nem könny? a feladat. Makovecz Imre írásából nem álltam meg, hogy ne idézzek. „Sokat hallok az »értelmiségr?l«, az »írástudókról«, a »szociális érzékenységr?l«. Nem hallok az életr?l, az élet szentségér?l, a fákról, a tavaszról, az esend? ember igazságáról, büszkeségér?l, a mindennapi kenyerér?l, és – ismétlem – az igazságáról, amelyr?l nem lehet megfeledkezni, és az igazság napjáról, amely eljön, el kell jönnie."

Makovecz a legpontosabban fogalmazta meg az értelmiség hivatását.

Kondor Katalin

A szerz? újságíró

www.magyarhirlap.hu

Ajánló